ALFONS PAR, UN EXEMPLE D'*HOMME DE LETTRES*

M. SALOMÉ RIBES AMORÓS
Universitat de Lleida

Malgrat que, en principi, podria pensar-se que Alfons Par no hauria de gaudir d'un espai en un congrés sobre la projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània, bàsicament perquè no es tracta d'un escriptor en el sentit estricte de «creador» amb què identifiquem, molts cops, aquest terme, tanmateix, el moment històric que li toca viure, les institucions de què forma part, els estudis que duu a terme i les seues aficions permeten considerar-lo un autèntic *homme de lettres*, i és en aquest sentit que presento els aspectes més rellevants de la seua vida i obra.

Així, la seua passió per la música el converteix en president de l'Associació Wagneriana; la seua fal·lera per Shakespeare el duu a viure una faceta de traductor, col·leccionista, col·laborador de la institució del Teatre i crític de l'obra de Shakespeare; la seua passió pels clàssics catalans i el seu interès per la llengua el menen a publicar la *Sintaxi catalana segons los escrits en prosa de Bernat Metge*, a fer estudis sobre obres medievals importants, a rebuscar en arxius documents per fonamentar els seus coneixements, a conèixer les principals figures de la romanística europea, a participar en el Primer Congrés Internacional de Llengua Catalana, a col·laborar amb l'IEC i la Reial Acadèmia de Bones Lletres, i a ser un dels cofundadors de l'Oficina Romànica. A més, la seua posició econòmica acomodada li permet prendre part en projectes culturals, adquirir llibres i participar en l'edició de *Curial e Güelfa*, i, finalment, el seu pensament religiós i el seu compromís polític i social el duen a pagar l'edició de llibres religiosos, a publicar articles polítics, religiosos i morals i a col·laborar amb entitats com el Centre Excursionista de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès, el Centre Cotoner, l'Ajuntament de Barcelona i el Foment de Pietat Catalana.

Aquest article vol resumir, doncs, les diverses facetes que permeten considerar Alfons Par (o Anfòs, com a ell li agrada signar bona part de les seues obres) un home de lletres, mitjançant set apartats que resumeixen la trajectòria d'un intel·lectual, que neix el 1879, a Barcelona, en el si d'una família burgesa d'industrials, comerciants i lletrats.

Apunts biogràfics

Fill del conegut jurista i polític Ildefons Par i de Dolors Tusquets, Alfons duu a terme els seus estudis primaris i el batxillerat al Col·legi del Sagrat Cor de Jesús de Barcelona. L'any 1894, quan té 15 anys, la mort del seu pare l'obliga a deixar els estudis i comença a treballar en la indústria cotonera, amb el seu germà Joan, que és representant d'una casa americana a Barcelona, per la qual cosa desenvolupa els seus treballs de recerca filològica i literària com a «hobby». L'any 1912, als 33 anys, es casa amb Montserrat Balcells i, d'aquesta unió, en neixen nou fills. El 26 d'agost de 1936, com a conseqüència d'exercir el càrrec de president del Centre Cotoner, és afusellat a la Rabassada.

Par compagina sense cap dificultat els negocis amb el conreu intel·lectual i és un home molt culte, que llegeix moltíssim, que no deixa mai d'estudiar pel seu compte i que al·ludeix en els seus escrits als idiomes que coneix, com el llatí, el grec, l'anglès, l'alemany, el francès, l'italià, el provençal, i en menor grau, el portuguès, el sard i el romanès.

En alguns dels seus textos, Par (1924b, p. 1.814) deixa constància dels autors en qui s'ha emmirallat, com és el cas dels homes de la Renaixença com Martí d'Eixalà, Balmes, Llorens, Torras y Bages, Bastero, Milà i Fontanals, Forteza... i literats com Pons i Gallarza, Picó i Campamar i Marià Aguiló.

Aquests són, doncs, alguns dels autors catalans en qui Par basa els seus coneixements gramaticals, als quals cal afegir Balari i el pare Nonell. Hi ha després, els romanistes espanyols i estrangers, que li forneixen dades que aprofita sobretot en els seus estudis diacrònics, especialment en la *Sintaxi*, «concebuda y desenrotllada en conformitat fidel ab les obres mestres de la moderna filología romànica» (PAR, 1923, p. VI): Meyer-Lübke, Diez, Darmesteter, Nyrop, Bourciez, Brunot, Anglade, Jeanjaquet, Clairin, Du Cange, Laurand, Benot, Bello, Menéndez Pidal, París, Meyer i Hanssen.

En el seu recorregut cap a la formació sobre aspectes lingüístics, Par és un dels assistents al Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana de 1906, de caràcter menys especialitzat que l'altre on consta que va participar, el I Congrés de Lingüística Romànica, celebrat a Dijon del 28 al 30 de maig de 1928, al qual va assistir amb Griera com a soci de la Société de Linguistique Romane.

Institucions i entitats

Les institucions i entitats a les quals el lingüista va pertànyer recullen bona part de la seua trajectòria vital i professional i són representatives de la vida intel·lectual que es coïa a principis de segle i que permetia la interrelació de les persones interessades en la recerca i la investigació de diversos temes,

amb una dedicació especial a les lletres. Es tracta d'associacions tan variades en què Par va participar de manera molt activa com el Centre Excursionista, l'Associació Wagneriana, l'Ateneu Barcelonès, la Institució del Teatre, la Reial Acadèmia de Bones Lletres, l'Institut d'Estudis Catalans, la Société de Lingüistique Romane, el Foment de Pietat Catalana, l'Oficina Romànica i la Sociedad Menéndez Pelayo.

D'entre aquestes institucions destaquen el Centre Excursionista —on Par presenta els seus primers treballs literaris, es dóna a conèixer com a estudiós de Shakespeare i té els primers contactes amb les figures cabdals del canvi que experimenta, al tombant de segle, la llengua en el seu procés normalitzador—, i l'Ateneu Barcelonès, entitat de què es fa soci el febrer de 1904.

També és important la seua vinculació a la Reial Acadèmia de Bones Lletres, una de les més prestigioses de què el gramàtic forma part. El 10 de juny de 1924, s'aprova per unanimitat l'ingrés de Par i el 30 de novembre se celebra la solemne sessió de recepció del nou acadèmic electe, que llegeix per discurs d'entrada *Notes lingüístiques y d'estil sobre les inscripcions y cartes de Catalunya anteriors al s. XIV* (1924a).

Entre 1924 i 1927 el nou acadèmic és elegit secretari de la corporació, i el 1930 surt designat conservador del museu. Tanmateix, la contribució més important de Par a l'Acadèmia és el conjunt dels seus treballs, d'entre els quals, a banda del discurs d'entrada, consten al *Butlletí*, publicats o esmentats: «L'ortografia del *Diccionari Català–Valencià–Balear*» (*BRABLB* XII–XIII, p. 423-425), *Estilística Catalana* (*BRABLB* XII, p. 534) —que més tard, apareixerà a l'*AOR* (1931a), amb el títol «Acotacions lingüístiques y d'estil a clàssichs menors catalans»—, *Curial y Guelfa* (*BRABLB* XIII, p. 238) —que és un preludi de l'estudi que, amb el mateix títol, publica a la Biblioteca Balmes (1928b)—, *Primeras representaciones shakesperianas a Barcelona* (*BRABLB* XIII, p. 396), *Representacions teatrals barcelonines en 1729*, *Los traductores de Shakespeare, miembros de la RABLB* (*BRABLB* XIV, p. 208; *BRABLB* XIV, p. 313), *Orígens del Romanticisme a Catalunya* (*BRABLB* XVI, p. 304), *Contribució a l'Epistolari de Pau Piferrer i Fabregas* (*BRABLB* XVI, p. 145-244), *Nous esclariments de l'origen de l'òpera a Barcelona* (*BRABLB* XVI, p. 306), i *Dues lletres de Jacint Verdaguer a Marià Aguiló* (*BRABLB* XVI, p. 307).

La col·laboració de Par amb l'Institut d'Estudis Catalans es fa palesa durant els mesos d'agost i setembre de 1909, en què Par viatja a la Gran Bretanya enviat per l'IEC i s'encarrega de posar en relació les institucions britàniques amb l'Institut, promovent l'intercanvi de publicacions.

Quant a l'Oficina Romànica en són responsables Griera, Barnils, Montoliu, Par, Miquel i Planas i Calveras. Més tard s'hi incorpora Oleza i, a partir de 1929, Moll. Par, com a codirector, col·labora mitjançant els seus treballs a asso-

lir alguns dels objectius que l'Oficina s'havia marcat. Així hi publica tres estudis: «*Curial e Guelfa*», *Notes lingüístiques y d'estil* (1928a), *La desinència -o del indicatiu present* (1930c), i *Acotacions lingüístiques y d'estil a clàssichs menors catalans* (1931a).

Passió per Wagner, Shakespeare i els clàssics catalans

Alfons Par és soci fundador de l'Associació Wagneriana, i des de 1905 fins que es mor, n'assumeix la presidència. La seua passió per Wagner és comparable a la que sent per Shakespeare i, com a fidel seguidor de la seua música, assisteix a concerts organitzats per l'Associació, però també als que es fan al Liceu o a altres teatres de la ciutat, i organitza representacions wagnerianes a casa seua.

L'etapa de Par com a president marca el màxim apogeu de l'Associació Wagneriana. Així, pren part activa en la reforma dels Estatuts, i participa en la nova tasca ingent que es proposa la Wagneriana: la publicació en llengua catalana de les partitures completes per a cant i piano de les obres de Wagner (Estatuts Associació Wagneriana, 1906). En aquest sentit, explica als socis que l'Associació ha arribat a un acord amb l'editorial de Leipzig Breitkopf & Haertel per editar *Lohengrin*, i els anima a subscriure-s'hi en un escrit encès a favor de la interpretació de Wagner en català:

> ¡Quina victoria tant natural la de que sigui en català com s'ensenyi aquí, a tothom, a cantar Wagner! ¡Quina esperança, que sigui també en nostra llengua com prompte s facin escoltar sos drames lirics![1]

A l'Associació Wagneriana hi duu a terme dos conferències sobre Shakespeare (1908a; 1908b), en les quals Par compara el compositor amb el dramaturg i demostra sempre estar tant o més interessat en Wagner com a autor dramàtic que com a músic.

En el món de les lletres Par aviat descobreix dos grans passions: Shakespeare, a la traducció i estudi del qual dedica bona part del seu temps, i els clàssics catalans. Aquestes aficions conformen part del seu autoaprenentatge, de manera que, en el primer cas, l'interès per la vida i l'obra del dramaturg anglès i el seguiment de les diferents edicions i traduccions que hom ha fet dels seus drames, li comporten l'estudi de tot allò que hom ha dit sobre ell. Par, en els seus assajos, demostra conèixer no solament la bibliografia completa de Shakespeare, sinó també les diferents versions i adaptacions dels autors més reputats, les opinions de crítics contemporanis i posteriors al dra-

1 Targeta de subscripció a la partitura catalana de *Lohengrin*. Capsa de programes de l'AW, Barcelona, Arxiu Històric de la Ciutat.

maturg, les representacions i traduccions de les seues obres, almenys a Espanya, i el context en què es desenvolupa el teatre elisabetià: història, literatura anglesa, indumentària, escenografia...

Entre els noms que apareixen en les obres de Par referides a Shakespeare i que pertanyen majoritàriament a l'escola romàntica, n'hi ha de molt representatius com Dryden, Coleridge, Ben Jonson, Sidney Lee, o els contemporanis Daniel i Furnivall. Pel que fa a erudits espanyols, a *Shakespeare en la literatura española* (1935) esmenta Blanco-White, Bergnes de las Casas, Orellana, Milà i Fontanals, Menéndez y Pelayo, Mañé i Flaquer, Sánchez de Castro, Revilla i Bölh de Faber, entre altres.

Reprenent el tema de les passions de Par, he dit que una era Shakespeare, i l'altra els clàssics catalans. L'interès que li desperten la literatura i el model de llengua catalana medievals el condueix a publicar diversos articles i treballs lingüístics, i a mantenir una postura decididament contrària a la llengua «moderna» propugnada per Fabra i l'IEC.

Par, home religiós, polític i mecenes

Par col·labora en publicacions religioses com *Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús* o *Catalunya Social*, i és membre, i arriba a ser-ne secretari i tresorer, del Foment de Pietat Catalana, institució destinada a editar en català llibres religiosos a uns preus assequibles. És molt catòlic: cada dia oeix missa a les vuit del matí, compra un cinema de la plaça Urquinaona i un quiosc a la plaça Universitat per oferir «distraccions decents» als joves i destina part dels seus diners a publicacions religioses.

No està afiliat a cap partit polític, però col·labora durant sis mesos amb la Dictadura de Primo de Rivera com a regidor de l'Ajuntament de Barcelona amb càrrec de president de la Comissió d'Hisenda, activitat que explica en una conferència que dóna el 1924 sobre «La hacienda municipal», publicada al *Diario de Barcelona*, en què insisteix en el caràcter apolític de la corporació. En aquest text es veu el seu pensament polític com en altres escrits que fa referits a la guerra europea.

La seua concepció del catalanisme és ben particular. D'una banda, se sent molt català i és un dels 3.000 participants del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, té una obra important en català i sobre el català, participa en les institucions catalanes i, quan se l'acusa d'haver traït la causa catalana, se sent molt ferit, però, d'altra banda, es mostra desenganyat per la política en general i pels polítics catalans en particular i publica un *Examen de consciencia catalanista* (1934) desconcertant on es queixa, entre altres coses, de la confusió entre separatisme i catalanisme.

Par, editor, lector i col·leccionista

Pel que fa a la passió per la literatura, en diverses ocasions, Par dóna les gràcies a Miquel i Planas pels llibres que li facilita com *Els Cent Aforismes del Bibliòfil*: «Magnifica llaminadura pera obrirme l'apetit literari pera la propera temporada hivernenca! Ho assaborirè ab delit y benehirè la amistat què tan dolços moments llibreteschs me proporciona» (Carta a Miquel i Planas, 29/09/1924, *apud* FELIU, 1997).

A tots dos els uneix el projecte de la Biblioteca Catalana, que inicia en solitari el bibliòfil, el qual es veu, més tard, necessitat d'ajut per la manca de suport institucional. El reconeixement de Miquel i Planas cap al seu amic es confirma quan el reconegut editor, que lamenta la manca d'ajuts institucionals, agraeix públicament amb elogis encomiàstics el suport pecuniari de Par, que li ha permès reprendre la col·lecció Biblioteca Catalana, iniciada feia gairebé vint-i-cinc anys:

> Per gran sort nostra, l'obra de la «Biblioteca Catalana» ha pogut beneficiarse darrerament d'una cooperació que ultrapassa tot preu: el nostre amich senyor Anfòs Par no solament ha contribuhit al present volum de Curial e Guelfa ab els seus estudis lexicogràfichs que li són ja de temps un ben adquirit prestigi —colaboració que's reproduhirà en els volums successius que preparem—, sinó que ademés ha volgut participar en el risch econòmich de la nostra empresa (PAR, 1932, p. XLIV).

Es tracta, en aquest cas, d'una edició de bibliòfil, acompanyada d'estudis i notes bibliogràfiques i crítiques. L'any 1901 Rubió i Lluch ja n'havia publicat una versió per encàrrec de la RABLB, però els actuals editors creuen que és necessari reproduir novament el text, amb tota la precisió i fidelitat possibles, ja que detecten algunes errades en l'antiga transcripció que cal esmenar per satisfer les demandes dels estudiosos: «feya algun temps que un simple coteig de la dita lliçó impresa ab el text manuscrit original ens havía permès rellevar en aquella freqüents discrepancies» (PAR, 1932, p. XIII).

Un altre dels seus contactes és Calveras, el qual no solament sol·licita l'opinió de l'industrial, sinó que en una de les lletres, es pot apreciar com havia demanat prèviament l'ajut de Par per aconseguir unes cartes de Teodor Llorente en el fons epistolar Aguiló de la seua propietat, ja que Par destina part dels seus diners a comprar documents i llibres, i busca en arxius cartes i altres papers que serveixin per als seus estudis, com és el cas d'una estada que fa a Escornalbou on troba abundant documentació per al seu estudi sobre els relatius 'qui' i 'que'.

Com a eminent traductor i estudiós de Shakespeare i autor de diferents estudis teatrals, Alfons Par es relaciona amb les esferes dramàtiques i la seua obra és reconeguda per les més prestigioses personalitats del món del teatre.

Alfons Par havia d'exhibir a l'Exposició Internacional del Teatre, que s'inscriu en el marc de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929, la biblioteca d'obres del dramaturg anglès que havia aconseguit reunir, però sorgeixen dificultats i, com a resultat, només pot publicar-ne el catàleg, *Contribución a la bibliografía española de Shakespeare* (1930b), i una versió de la *Vida de Shakespeare* (1930a), en castellà, ambdós llibres editats per l'entitat teatral.

Par, traductor i crític

El 1912 l'Associació Wagneriana publica la traducció de la tragèdia *Lo rei Lear* (1912), considerada per alguns crítics, entre ells Sidney Lee, reconegut crític shakespearià, «la millor versió en una llengua neollatina» (ROCA, 1924, p. 65). Es tracta d'una edició crítica en què Par inclou comentaris interessants sobre diferents aspectes que queden obscurs en l'obra «original» —ja que Shakespeare no publicà cap dels seus llibres—, i que es basen, per tant, en altres versions que han fet respectables estudiosos anglesos com Daniel, Booth o Wright.

Un dels crítics que s'ocupa d'aquesta obra de Par, Esquerra, justifica l'aparició de traduccions erudites durant aquest temps en el desig de crear una cultura catalana que pogués posar-se al costat de les foranes «d'una manera científica, amb les necessàries garanties d'ortodòxia erudita» (ESQUERRA, 1937, p. 139), i fonamenta la seua reflexió en la publicació de dues obres del dramaturg anglès en català: *Macbeth* de Cebrià de Montoliu, i *Lo Rei Lear* de Par, «el primer i únic assaig peninsular de traducció erudita de Shakespeare en forma tal que s'hagin esgotat tots els extrems del tema», perquè «hi estudia detalladament les fonts de la llegenda de Lear, els textos, (edicions primitives i edicions crítiques), l'escenografia (és a dir, tot allò que fa referència a la representació de l'obra; teatre, interpretacions escèniques, música i indumentària), i, a més d'això, ens dóna la crítica de l'obra en els seus tres aspectes: personatges, acció i forma» (ESQUERRA, 1937, p. 148). I conclou: "És una edició amb l'aparat crític de les grans edicions angleses" (ESQUERRA, 1937, p. 148).

La trajectòria de Par com a divulgador de l'obra de Shakespeare es veu també en les biografies i la resta de bibliografia que dedica al dramaturg. Esquerra dedica una atenció especial a *Shakespeare en la Literatura Española* (1935), que qualifica com l'estudi més complet sobre el tema. Esquerra conclou aquest apartat lloant la visió crítica d'Alfons Par, fruit d'un profund coneixement de l'obra shakesperiana, que és «crítica de matís» i «representa un tipus gairebé inexistent a la Península, la crítica textual històrica», ja que «es recolza en un coneixement perfecte i aprofundit de l'ambient de l'Anglaterra renaixentista» (ESQUERRA, 1937, p. 156-157).

Par, lingüista

Pel que fa a la llengua, Par forma part del grup dels anomenats «antinormistes». La seua diferent concepció del model de llengua, el seu desig que la política no intervingui en els afers culturals, i l'amistat amb Alcover, Miquel i Planas, Montoliu, Barnils i Griera —especialment «maltractats» per l'IEC—, desemboquen en un trencament amb la institució. Par manté tota la vida una postura contrària a les Normes de l'IEC, encara que, curiosament, diu a la seua filla que ella ha d'aprendre «l'estil de Fabra», i que les institucions de què forma part les van adoptant paulatinament.

Així, la traducció que fa de *King Lear* el fa aprofundir en el model de llengua més adient per adaptar-se a l'anglès de l'època en què es va escriure l'obra, que, segons la seua opinió, és el model dels clàssics medievals catalans, la qual cosa implica que Par examina les obres d'aquests autors, buscant-hi la versió més fidedigna. Par ja havia avançat en una de les seues conferències a l'Associació Wagneriana (PAR, 1908*b*) «les possibilitats del català antic com a vehicle excel·lent per a traduir Shakespeare».

El resultat de la seua opció és que el model de llengua que empra en tota la seua obra no segueix les Normes de l'IEC, cosa que implica que ha de publicar la *Sintaxi segons los escrits en prosa de Bernat Metge* (1923), a Alemanya, perquè no gaudeix del suport institucional. En principi, sembla una gramàtica històrica més, com n'hi ha d'altres, perquè està basada en un autor medieval. Tanmateix, és un estudi sintàctic innovador en les lletres catalanes per la manca de tradició sintàctica fins aquell moment, que l'autor completa amb altres estudis morfològics i, en menor grau, fonètics i gràfics, i amb una proposta ortogràfica no formulada en cap manual, però que es dedueix dels seus escrits.

És, sens dubte, l'obra cabdal de Par, no solament per l'extensió del tractat sinó també pel rigor i meticulositat amb què treballa a partir dels textos de Metge, autor que el lingüista considera «lo príncep dels escriptors catalans», i del qual afirma que «l'estil precis, robust y encara ab sentor llatina de Ramon Lull, cobra, en ses mans d'artista de la renaxença, l'agençament rítmich, beutat expressiva y riquesa lèxica de qui's complavía ja en la forma» (1923, p. v). Aquestes paraules serveixen a Par per justificar la tria de les dos obres en prosa de Metge, *Lo somni* i la traducció de l'obra de Petrarca *Valter e Griselda*, com a base de la seua *Sintaxi*, ja que, segons la seua opinió, en les obres d'aquest escriptor hi ha molta varietat constructiva, que abasta quasi tots els fenòmens sintàctics.

A banda d'aquesta obra, Par dedica la seua atenció a la separació de mots coordinats (1925), l'estudi del *Curial e Güelfa* (1928b), la desinència —o de l'indicatiu present (1930c), l'evolució dels relatius 'qui' i 'que' (1926; 1929a;

1929b; 1931b) i la resta d'articles i estudis suara esmentats publicats a l'OR i a la RABLB, que amplien la visió de conjunt d'un home que dedica una part important de la seua vida a la investigació lingüística.[2]

Quant a l'estudi sobre el *Curial*, el segon en importància de Par en l'àmbit lingüístic, el motiu de dur-lo a terme té el seu origen en l'edició de la novella del XV de què havien tingut cura ell i Miquel i Planas (1932). En la notícia editorial, el bibliòfil comenta que després de gairebé sis anys «quedà enllestida la impressió del present text del Curial a les darreríes del 1927, y'l nostre benvolgut company-editor senyor Anfòs Par pogué tot seguit empèndres a fons l'estudi gramatical de l'obra, y anticipar desde l'any següent el fruyt del seu treball» (1932, p. XIII). És així com, abans de la publicació del llibre i de la versió completa de les seues *Notes*, Par dóna a conèixer en el si de dos de les institucions en què col·laborava, la RABLB i l'OR, bona part dels resultats de la seua investigació, que consisteixen a fer un estudi gramatical i estilístic de la novella,

> boy comparantla d'una part ab aquell espill de bell catalanesch y lleugera prosa que Bernat Metge nos heretà ab lo seu *Somni*, y d'altra banda ab lo malmès llenguatge modern (PAR, 1928b, p. 5).

Par anuncia que l'estudi no serà complet, sinó limitat a posar en relleu discrepàncies i coincidències entre el *Somni*, el *Curial* i la llengua moderna, i assenyala que, com que ja va fer un estudi morfosintàctic «cabal» de l'obra de Metge, «les presents notes vindran a ésserne un suplement» (PAR, 1928b, p. 5). Par conclou que el *Curial* «es pot ser la obra qui s'acosta més a lo que sembla anava a ésser l'ortografia normal catalana» (PAR, 1928b, p. 9).

Queda la incògnita de saber què hauria passat si Par hagués sobreviscut a la Guerra Civil, és a dir, si finalment hauria acceptat les Normes o si s'hauria mantingut fidel a la tradició com va fer Miquel i Planas, però, després del desencís que mostra per la ressenya que Moll fa de l'edició del *Curial* d'Aramon, que considera un plagi de l'edició que en fan Miquel i Planas i ell mateix i tal com ell mateix escriu al lingüista menorquí (15/01/1934),[3] sembla que almenys la producció literària l'hauria escrit només en castellà:

> Que la coxorxa lliguista nos faci lo buyt, se comprèn. Que vós qui n'heu patit, y n'esteu patint encara, tracteu un d'ells, (qui a més ha fet un text malament y per males arts) ab consideració igual, es de doldre. Tenim impresos tres volúms més de la Biblioteca Catalana: que surtin y prou. Prou literatura catalana y prou Catalunya qu'es un poble indigne. M'incorporaré tant com pugui a la lliteratura castellana.

2 Evidentment, l'objectiu d'aquest article no és el de detallar els treballs lingüístics de Par. Per a més informació, consulteu RIBES 2002.

3 Aquest fragment es troba en una de les cartes que Par escrigué a Moll que es conserven a l'Arxiu del Regne de Mallorca, les quals publicaré en un estudi posterior.

Conclusions

Aquest treball ha pretès acostar-nos a la figura d'Alfons Par com a home de lletres de principis del segle XX. De professió industrial cotoner, va ser un reconegut expert en l'obra de Shakespeare, la qual va col·leccionar i estudiar, i va traduir *King Lear*. Conegut també pels seus contemporanis per la seua postura antinormista, va formar-se com a lingüista autodidacte i va publicar, entre altres escrits lingüístics, la *Sintaxi catalana*, un intent de sistematitzar els fenòmens sintàctics que singularitzen el català, i va col·laborar amb Miquel i Planas en l'empresa editorial d'almenys una obra, *Curial e Güelfa*, a la qual també va dedicar un estudi lingüístic.

Par es va veure temporalment abocat a la política, activitat a partir de la qual generà una producció escrita prou representativa d'unes idees que donen pistes sobre la seua concepció de la llengua, de la literatura i del món. Home del seu temps, es relacionà amb personalitats rellevants de la cultura catalana, com Mn. Alcover, Miquel i Planas, Manuel de Montoliu, Moll..., i de la romanística europea, com Hilka, Schädel..., i fou membre (i fundador, en alguns casos) de nombroses entitats i institucions, en què o bé participà activament o bé desenvolupà càrrecs de responsabilitat com els de president del Centre Cotoner, secretari del Centre Excursionista de Catalunya i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, tresorer del Foment de Pietat Catalana, president de l'Associació Wagneriana i codirector de l'Oficina Romànica.

La trajectòria d'aquest industrial revela que, tot i la seua formació autodidàctica, fou un intel·lectual del seu temps, compromès amb algunes de les entitats més representatives del moment que li va tocar viure i amb inquietuds que l'empenyeren a reflexionar sobre la llengua, a publicar estudis de temàtica sobretot lingüística, i a esdevenir col·leccionista, traductor, editor, investigador i recopilador de textos, fets que el converteixen, al meu parer, en un exemple d'*homme de lettres*.

Bibliografia

AOR = Anuari de l'Oficina Romànica.

BRABLB = Butlletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

R. ESQUERRA (1937), *Shakespeare a Catalunya*. Barcelona: Publicacions de la Institució del Teatre.

F. FELIU (1997), «Contribució a l'estudi d'Alfons Par. Epistolari amb Ramon Miquel i Planas», *Miscel·lània Germà Colón, 7, ELLC*, XXXIV, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 159-184.

R. MIQUEL I PLANAS; A. PAR (1932), *Curial e Guelfa. Text del XV^en^ segle reproduhit novament del Codex de la Biblioteca Nacional de Madrid per R. Miquel y Planas ab*

estudis y notes del mateix y de Anfòs Par, Barcelona: Biblioteca catalana.

A. PAR (1908a), «Shakespeare». *XXV Conferències donades a la Associació Wagneriana (1902-1906)*, Barcelona: Associació Wagneriana, p. 157-191.

——, (1908b), «Poemes èpics de Shakespeare: El forçament de Lucreça». *XXV Conferències donades a la Associació Wagneriana (1902-1906)*, Barcelona: Associació Wagneriana, p. 469-492.

——, (1912), *Lo rei Lear. Tragedia de Guillem Shakespeare feelment arromançada en estil de catalana prosa per Anfòs Par. Ab notes esplicatives dels mellors comentaristes anglesos y estudis crítics del traductor*, Barcelona: Associació Wagneriana.

——, (1923), *Sintaxi Catalana segons los escrits en prosa de Bernat Metge*, Halle: Verlag von Max Niemeyer.

——, (1924a), «Notes lingüístiques y d'estil sobre les inscripcions y cartes de Catalunya anteriors al segle XIV», dins *Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemnial recepció pública de D. Anfòs Par y Tusquets el dia 30 de novembre de 1924*, Barcelona: Imp. de la Casa de Caritat, p. 5-58.

——, (1924b), «La hacienda municipal», *Diario de Barcelona*, 20, 21, 22, 23, 26, 27 i 28-II-1924.

——, (1925), «Separació de mots coordinats», *Zeitschrift für Romanische Philologie*. Halle: Verlag von Max Niemeyer, p. 83-86.

——, (1926), «"Qui" y "que" en la Península Ibérica, I. En castellano», *Revista de Filología Española*, tomo XIII, p. 337-349.

——, (1928a), "«Curial e Guelfa». Notes lingüístiques y d'estil", *Anuari de l'Oficina Romànica* I, p. 119-150.

——, (1928b), *Curial e Guelfa. Notes lingüístiques y d'estil*. Barcelona: Biblioteca Balmes.

——, (1929a), «"Qui" y "que" en la Península Ibérica, II. En el dominio catalán», *Revista de Filología Española*, tomo XVI, p. 1-34.

——, (1929b), «"Qui" y "que" en la Península Ibérica, II. En el dominio catalán» (*Continuación*), *Revista de Filología Española*, tomo XVI, p. 113-147.

——, (1930a), *Vida de Shakespeare*, Barcelona: Publicaciones del Instituto del Teatro Nacional.

——, (1930b), *Contribución a la bibliografía española de Shakespeare*, Barcelona: Publicaciones del Instituto del Teatro Nacional.

——, (1930c), «La desinència -o del indicatiu present», *Anuari de l'Oficina Romànica* III, p. 169-176.

——, (1931a), «Acotacions lingüístiques y d'estil a clàssichs menors catalans», *Anuari de l'Oficina Romànica* IV, p. 171-187.

——, (1931b), «"Qui" y "que" en la Península Ibérica, III. (Conclusión). En aragonés», *Revista de Filología Española*, tomo XVIII, p. 225-234.

——, (1934), *Examen de consciencia catalanista*, Separata de *La Revista*, desembre de 1933.

——, (1935), *Shakespeare en la literatura española*, Barcelona: Biblioteca Balmes, 2 volums.

M. S. RIBES (2002), *L'obra lingüística d'Alfons Par,* tesi doctoral, Universitat de Lleida.

J. M. ROCA (1924), «Resposta», dins *Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemnial recepció pública de D. Anfòs Par y Tusquets el dia 30 de novembre de 1924*, Barcelona: Imp. de la Casa de Caritat, p. 59-70.